

SAHNELEME TEKNİKLERİ

A.ÖN HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

- Ekibiniz kaç kişi?
- Ekibinizde kaç kadın, kaç erkek oyuncu var?
- Eğer gerekirse, bir oyunda birkaç farklı tipi/karakteri oynayabilecek oyuncu var mı?
- Oyuncuların oyunculuk konusunda eğitim durumu ne?
- Ekip üyelerinin diğer sanatlara yatkınlığı ne durumda?
- Oyunu kim yönetecek?
- Sahne, dekor, kostüm, ışık, müzik vb. teknik olanaklarınız neler?
- Ekipte teknik işleri yürütebilecek üyeleriniz var mı?
- Sahneleme için ayırdığınız bir bütçe var mı? Ne kadar?
- Oyunu kime sahneleyeceğiniz çok önemlidir. Hedef kitlenize uygun olmayan bir oyun ne kadar iyi sahnelenmiş olursa olsun izleyiciler tarafından olumlu karşılanmayabilir.

A.ÖN HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Oyun Metninin Seçimi
2. Oyuncu Kadronun Seçimi
3. Sahnelenecek Mekanın Seçimi
4. Teknik Araç ve Gereç Temini

I.OYUN METNİNİN SEÇİMİ

- Genellikle, oyun metni önceden seçilir ve bu metni sahnelemeye uygun adaylar ondan sonra seçilmeye çalışılır.
- İster amatör olsun, ister profesyonel, tiyatro izleyici için yapılır. O halde, oyun seçiminde izleyiciyi göz önünde bulundurmalıyız.

I.OYUN METNİNİN SEÇİMİ

- Okullarda sahnelenecek tiyatro eserlerinin çocukların dil, anlama, kavrama seviyesine uygun olması gerekir.
- Özellikle Türkçe ve Türk dili ve edebiyatı öğretmenlerinin metin seçme konusunda çok titiz davranması gerekir.
- Oyun seçimi sırasında öğrencilerin yaş düzeyleri ile okuma ilgileri mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır.

OYUNLARDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

- Okullarda toplumun değerlerine uymayan, gelenek ve göreneklerimize uymayan, çocuğun gelişimine zarar verecek piyesler temsil edilemez.
- Piyeslerde siyasî, ideolojik ve bölücü telkinler yapılmaz.
- Güldürü yönü ağır basan sözler, olaylar ve metinler çocukların ilgisini çeker. Oyunun komedi olması durumunda mutlaka eğitici olmasına ve edebî bir değer taşımaya dikkat edilmesi gerekir.
- Oyun metinlerinin uzunlukları önemlidir. Yaş seviyesi ve ilgi durumu göz önünde bulundurularak piyeslerin 40 dakikayı geçmemesine dikkat edilmelidir.

OYUN METNİNİN ÇÖZÜMLENMESİ

- Oyunun türü nedir?
- Olay nerede geçiyor?
- Olay ne zaman gerçekleşmiştir?
- Oyunun çatışmaları
- Oyunun teknik detayları (Oyun kaç perde, sahne, tablodan oluşuyor? Oyunda kaç karakter/tip var? Oyun metni kaç sayfa? Tahminen ne kadar sürecek? Karakterlerin çözümlenmesi ve yaratımı)

I. OYUNCU KADRONUN SEÇİMİ

- Bir tiyatro eserini sahnelemenin ilk aşaması, burada rol üstlenebilecek oyuncularla teknik kadroda yer alacak elamanların tespitidir.

NOT:

- ✓ Eğitim- öğretim faaliyeti içinde oyuncu seçimi ve teknik kadronun belirlenmesinde, belli yetenekleri göz önünde bulundurmakla birlikte, sosyalleşmeye ihtiyacı olan öğrencilerin de bu faaliyet içinde yer alması sağlanmalıdır.

3. SAHNELENECEK MEKANIN SEÇİMİ

- Her mekanın tiyatroya için kullanılabileceği gerçeğinden hareketle, bulunduğumuz yerde oyun sahneye koyabileceğimiz mekanları önceden tespit etmek ve bu mekanlardan en uygun bir şekilde yararlanmak yoluna gidilmelidir.

4. TEKNİK ARAÇ VE GEREÇ TEMİNİ

- Oyunu sahneleyeceğimiz mekanı belirledikten sonra, oyunda kullanılacak teknik araç ve gereçlerin genel bir listesi yapılmalıdır. Daha sonra da bunların teminine gidilmelidir. Bu teminde, elde bulunan imkanların önceden belirlenmiş olması işimizi kolaylaştırır.

C.TEKNİK KADRO

❖ Yönetmen

❖ Yönetmen Yardımcısı

❖ Dekor Sorumlusu

❖ Kostüm Sorumlusu

❖ Makyaj Sorumlusu

❖ Işık Düzenleme Sorumlusu

❖ Müzik Sorumlusu

I.YÖNETMEN

- Oyunu sahneleyecek, onun her türlü sorumluluğunu yerine getirecek kimsedir. Yönetmen, bütün sorumluların üstünde ve son sözü söyleyen kimsedir. Yönetmen, oyun için gerekli bütün ayrıntıları hesap eder, bunların hazırlanması için sorumlulara talimat verir ve gerekiyorsa kendisi hazırlar.

2.YÖNETMEN YARDIMCISI

- Yönetmenin olmadığı durumlarda oyunu idare eden ve yöneten tek sorumludur. Bir diğer önemli görevi de koordinatörlüktür.

3. DEKOR SORUMLUSU

- Oyun için gerekli olan dekorları, yönetmenin çizdiği çerçeve doğrultusunda hazırlayıp, sahneyi kuran kimsedir.

4.KOSTÜM SORUMLUSU

- Oyuncuların oyun içerisinde giyeceği kostümleri belirleyen ve yönetmenin talimatları doğrultusunda bunları hazırlayan kimsedir. İzleyicinin oyuncu üzerinde gördüğü, her giyim parçasına kostüm denir.

5. MAKYAJ SORUMLUSU

- Oyun içerisinde değişik kişiliklere bürünecek olan oyuncuların, yüz hatlarını makyajla anlamlandıran kimsedir.

6.İŐIK DÜZENLEME SORUMLUSU

- Oyunda gerekli olabilecek ışık malzemelerini önceden tespit etmek, bunları sahneyi doğru bir şekilde aydınlatacak bir biçimde yerleştirmek ve kullanmaktan sorumlu kimsedir.

7.MÜZİK SORUMLUSU

- Oyun yazarının önceden belirlediği müzik parçalarını icra eden veya icra edilmesini sağlayan kimsedir.

D. SAHNELEME GÖREVLİLERİ

➤ Oyuncu

➤ Aksesuarıcı

➤ Perdecı

➤ Efektör

➤ Suflör

➤ Sahne Gerisi Düzen
Sorumlusu

I. OYUNCU

- Oyun içinde oyun oynama görevini yapan, kendisine verilen rolü canlandıran kimsedir. Tiyatroda erkek oyuncuya **aktör**, kadın oyuncuya da **aktrist** denir

2.AKSESUARCI

- Provalarda kullanılacak aksesuar malzemelerinin benzerlerini, oyun esnasında da gerçek aksesuar malzemelerini hazırlayıp gerekli yerlerde kullanılacak hale getiren kimsedir.

3. IŐIKÇI

- IŞık sorumlusu, oyunun ilk provasından baŐlamak üzere, oyunun sahneleme aŐamasına kadar geçen süreç içerisinde sahnede etki yapacak, görünümü belirleyecek daha önceden saptanmış ıŐıkları veren aygıtları kullanan kişidir.

4. PERDECI

- Oyun bölümlerinde izleyiciyle oyuncu arasında açılıp kapanan perdeyi kullanan kişi. Oyun sonu alkışlanma sırasında da bu açılıp kapamayı izleyici tepkisi ölçüsünde yapar.

5.EFEKTÖR

- Provalarda ve oyun esnasında gerekli olan efektleri hazırlayan ve uygulayan kimsedir.

6. SUFLÖR

- Okuma provalarından başlayarak sahne çalışmalarında ve oyun anında kulisteki yerinden oyunun sözcüklerini devamlı izleyen ani unutkanlık veya atlamalarda oyuncuya, izleyicinin duyamayacağı fısıltıyla, sözünü hatırlatan kişi.

7. SAHNE GERİSİ DÜZEN SORUMLUSU

- Sahne arkasında oyun akışını sürekli izleyen, sahnede görevi gelenin kulisteki yerini almasını en az yarım saat önceden sağlayan kişidir.

B. SAHNELEME ÇALIŞMASI

1. Oyun Metninin Çoğaltılması ve dağıtılması
2. Uygulama

I. OYUN METNİNİN ÇOĞALTILMASI VE DAĞITILMASI

- Seçilen oyun metni rol alacak kişi sayısınca çoğaltılarak dağıtılır.
- Tüm oyuncular öncelikle metnin tamamını okuyarak metni anlar.
- Metin anlaşıldıktan sonra canlandırılacak karakter hayal edilmeye çalışılır ve bölüm oyuncu tarafından ezberlenir.

2. UYGULAMA

- **Planlama:** Yönetmen, bütün hazırlıklarını tamamladıktan sonra, oyunun sahneleneceği aşamaya kadar geçen süreci önceden planlaması gerekir. Bir oyunun kaç prova sonucunda sahnelenebileceği, oyunun türüne ve zorluğuna göre değişir. Yönetmen bunları da dikkate alarak, kendine göre bir plan hazırlar.

Sahne Eğitimi

- Oyuncular sahneye ellerinde oyun metniyle çıkarlar ve tasarımı uygulamaya çalışırlar. Oyuncular, sahnede okuyarak sahne üzerinde nasıl hareket edebileceklerini ve sahne esnekliğini fark ederler.
- Ezberleme işi okuyarak oynama ve hareketin keşfi ile kolaylaşır. Çünkü masa başında yapılan ezber sahnede uygulanmaya çalışıldığında zihinsel olarak oyuncunun somut ortama odaklanmasını zorlaştırır. Hareket yoluyla öğrenilen sözler ise çok daha kalıcıdır.

-
- Sahne alışmaları sürecinde yönetmen, öncelikle oyuncunun birlikte yapılmış olan tasarıma göre yorumunu izlemeli ve gerekirse ekleme-çıkarma yapmalıdır.
 - Yönetmen oyuncuyu nasıl yönlendirmesi gerektiğini bilmeli, onun fikirlerini ve yaratıcılığını ortaya çıkararak karakterin ve oyunun zenginleştirilmesini sağlamalıdır.

-
- Oyuncu buluşlarını yönetmene anlatmak yerine göstermeyi tercih etmelidir. Önemli olan keşfetmek değil, keşfedileni uygulayabiliyor olmaktır.
 - Yönetmen kendi fikirlerini oyuncunun uygulamasını istiyorsa sabırla ona anlatmalı, oyuncunun anlamasını sağlamalı, onda heyecan uyandırmalı ve motive ederek işi oyuncuya bırakmalıdır. Yönetmen oyuncunun yorumunun oyuna uygunluğunu değerlendirir; nedenlerini söyleyip kabul etmeyebilir ya da geliştirmesi için onu yönlendirir.

-
- Dekor ve kostüm fazlasıyla masraflı olabilir. Bütçenin dışına çıkmak yerine yaratıcı buluşlarla dekor ve kostümü çok küçük bir masrafla oluşturabilirsiniz. Unutmayın, önemli olan oyunun anlamıdır ve oyunun ana unsuru oyuncudur. Görsele ağırlık vermek yerine izleyiciyi oyunun anlamına ve oyuncuya odaklamak gerekir.
 - Sahnede kullanmayacağınız dekor ve aksesuara yer vermeyin. Sahneyi göz boyamak adına renkli ışıklarla boyamayın. Renkli ışık zorunlu efektin gerektiği yerde kullanılır. Müzik konusunda da dikkatli olmak gerekir.

GENEL PROVALAR

- Yeterince prova yapıp oyunu ışığıyla, dekoruyla, müziğiyle oynar hale geldiğinizde genel prova yapın.
- Genel provalar genellikle üç aşamada gerçekleşir.

1- İlk genel prova izleyici olmadan oynanır; çünkü oyuncuların oyuna ısınması gerekir.Yönetmen ve diğer görevliler oyunu izler ve not aldığı eksiklikleri oyun sonunda oyunculara iletir, gerekirse bu eksiklikler tek tek çalışılır.

İlk genel prova videoya alınır.Video ekiple birlikte izlenir ve eleştiriler görülür.

2- İkinci genel prova tanıdık izleyicilere oynanır ve izleyici tepkisi ölçülür. Oyun sonunda izleyicilerden eleştiriler alınır ve eksiklikler tekrar çalışılır.

3- Daha geniş bir izleyici topluluğuna oynanır. Bu da gerçek seyircinin tepkisini ölçmek için gereklidir.Yine eleştiriler alınır.

- Son genel prova oyun fragmanı yapmak ve çeşitli yerlere sunmak için videoya alınır.Aynı zamanda tanıtım için hem gösteriden önce hem de gösteri sırasında oyunun fotoğrafları çekilir.

OYUN GÜNÜ

- En heyecanlı gün... Tiyatroda heyecan işimize yarayan enerji kaynağıdır. Bütün mesele heyecanı kontrol altına alıp enerjiye dönüştürebilmektir. Kontrolsüz heyecan telaşa ve bazı sakarlıklara yol açabilir. Bu konuda dikkat etmek, oyun günü herhangi bir kaza yaşanmasına sebep olmamak ve dekora zarar vermemek gerekir.
- Oyuncular, ilk gösteride salona oyundan birkaç saat önce gelmeli ve bir teknik prova almalıdırlar. Kondüvit oyuncuların sırasının yazılı olduğu bir kağıdı kulis çıkışlarına asar. Sahne amiri tüm dekorun ve kostümün tam olup olmadığını elindeki listeden kontrol eder, eksikler varsa tamamlanmasını sağlar. Işık, müzik son kez prova edilir. Oyuncular en az bir saat önceden kostümlerini giymiş, makyajlarını hazır etmiş olmalıdır. Son olarak da grup topluca vücut ve ses ısındırılmalıdır. Gereksiz, spontan hareketler ve çıkmayan bir ses bütün çalışmaları berbat edebilir. Bu yüzden ısınma sırasında özen göstermek gerekir.

OYUN GÜNÜ

- Gösteri sırasında salona sahne arkasından hiçbir şekilde ses gelmemelidir. Ayrıca perde aralıklarından oyuncuların salondakilere bakmaya çalışması hoş olmaz. Gösteri sırasında kondüvit oyuncuları yönlendirir ve dekorun tam zamanında değiştirilmesini sağlar. Sahne geçişlerinde, ışık kapandığında sahnede koşturmamak ve gereksiz ses çıkarmamak gerekir.

OYUN GÜNÜ

- Herkes kendi kostümünden ve aksesuarından sorumludur. Eğer size özel görev verilmediyse, yardım etmek için bile olsa, kimsenin kostümünün ve aksesuarının yerini değiştirmeyin.
- Yönetmen bütün oyunu izler, hataları ve olumlu her şeyi not alır. Oyundan sonra dekor toplanıp sahne ve kulisler hep birlikte temizlendikten sonra bir toplantı yapılır ve yönetmen olumlu/olumsuz eleştirilerini ekibe okur. Gerekirse tekrar prova yapılır ve bu hatalar giderilir.